

УДК 1.316.48

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.6>

СОЦІАЛЬНИЙ ПАРОКСИЗМ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ У ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ВИМІРІ КОЛЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Зоріна Вихованець

*Вінницький національний медичний Університет імені М. П. Пирогова,
кафедра іноземних мов з курсом латинської мови та медичної термінології
вул. Пирогова, 56, 21018, м. Вінниця, Україна*

Воєнна перебудова життєдіяльності українського суспільства в умовах кровавого терору та цинічної пропаганди, наявність щоденних побутових незручностей, а також безпосередня участь близьких у військових діях кардинально змінює інформаційно-символічний характер спілкування у громадянському суспільстві й актуалізує ситуацію соціального пароксизму. Екзистенція такого стану полягає у спробах подолання людиною розриву між втіленою у громадській думці мрією-символом і реально присутньою ситуацією трагічного буття, яке завжди зумовлює критичне осмислення нею особистих життєвих принципів і дієвих способів їх реалізації з метою продовження свого родового існування на обраній частині Земної кулі. У статті доведено, що ситуація соціального пароксизму виконує дві суспільно значимі функції: 1) активує потенційний ресурс військової діяльності в системі соціокультурних детермінант цифрової епохи та стимулює зміну речового або енергетичного статусу об'єктів як інформаційних ресурсів, забезпечуючи тим самим процес внутрішніх трансформаційних перетворень сучасних світових спільнот; 2) вимагає від суспільства активного перетворення діяльнісних підходів і принципів мілітарної культури в умовах сучасних збройних конфліктів з метою досягнення соціокультурного оптимуму. Зазначено, що аналіз новітніх форм організації соціальної взаємодії у цивілізаційному просторі залежить від історичних реалій формування культури *militaris*, яка об'єктивно була однією з головних складових фізичного виживання певної нації та збереження її територіально-оформлених державних кордонів. Відповідно, *метою даної публікації є комплексний соціально-філософський аналіз ситуації соціального пароксизму в умовах сучасних збройних конфліктів*. Завданнями даної розвідки було визначено: 1) з'ясувати розуміння стану соціального пароксизму в умовах збройних конфліктів постсучасності; 2) визначити та сформулювати дієвий механізм і пріоритетні організаційні форми колективної взаємодії в умовах військових викликів глобалізованого суспільства; 3) здійснити аналіз воєнно-гуманітарної спадщини у вітчизняній культурі *militaris* з метою підсилення дієвого міжцивілізаційного діалогу та досягнення мирного консенсусу планетарного рівня. Проаналізовано процедуру формування сучасної «мирної людини» або «*Homo humanitatis*», прабатьком якої була людина військова «*Homo militaris*», в умовах глобалізованого світу. Констатовано, що сучасний рівень оборонної діяльності вимагає кардинального збільшення фінансових і матеріально-технічних витрат, а також колосальних енергетичних затрат у підготовці висококваліфікованого та безздатного особового складу, тому сучасну війну можна виграти тільки колективними зусиллями, використовуючи новітні суперсучасні технології. Визначено, що особливо в умовах військової агресії соціальна взаємодія партнерів на основі єдиного визнання критеріїв існуючих цінностей, споріднених символічних систем і принципів нормативно-правового регулювання суспільних відносин стає запорукою колективної оборонної міцності. Запропоновано структуру динамічного процесу формування діяльнісного співтовариства в умовах сучасних збройних конфліктів і визначено його основні етапи: 1) актуалізація інтенційно-аксіологічних рушіїв соціальної кооперації; 2) раціональний вимір матеріально-технічних та нелетальних ресурсних можливостей спільної оборонної діяльності; 3) реалізація партнерської стратегії єдиної системи дій між окремими особистостями, соціальними групами та спільнотами у формі нормативно-правових актів і міжнародних угод. Зазначено, що Українська держава має всі принципові можливості не втратити зміст

новітніх організаційних форм колективної взаємодії та альтернативних тенденцій світового розвитку в невизначеному просторі планетарних колізій.

Ключові слова: суспільство постсучасності, сучасний збройний конфлікт, соціальний пароксизм, цивілізаційний поступ, ідеал миру, мілітарна культура, колективна взаємодія, соціокультурний оптимум.

Актуальність теми дослідження. Повномасштабний збройний напад на територію Української суверенної держави з боку російської федерації у лютому 2022 р. кардинально змінує геополітичний ландшафт у планетарному масштабі та окреслює нові виклики для переосмислення засад і дієвого застосування Міжнародного гуманітарного права. Суспільний драматизм ситуації полягає у тому, що військова загарбницька операція проти України розпочалася з так званого «безкровного» захоплення рф Автономної Республіки Крим, а також частин Луганської й Донецької областей у 2014 р. під лицемірними гаслами звільнення населення від влади «терористичного Київського режиму». Однак, такий початок військових дій та подальшу активну пропагандистську диверсійну діяльність ворога стали кваліфікувати тільки як варіант специфічної гібридної операції. Отож ризики пасивного сприйняття гібридних форм знищення суверенітету демократичної країни в центрі Європи не були достатньо оцінені ні керівництвом країни, ані міжнародним інституціями, які не мали дієвих нормативно-правових засобів втручання або воєнно-визначеного регламенту для швидкого реагування у ситуації жорсткої військової агресії. У результаті вітчизняні оборонні структури різних рівнів відповідальності виявилися недостатньо готовими до повномасштабної навали ворога по всій лінії державного кордону та захисту свого цивільного населення. Мова йде про те, що нові гібридні форми агресії за своїм змістом, насправді, є класичними воєнними способами поневолення іншого народу, але в умовах технологічного інформаційно-цифрового прориву вони набувають осучасненого вигляду, від чого стають ще більш небезпечними для існування глобалізованого світу. Воєнна перебудова життєдіяльності людини в умовах кровавого терору та цинічної пропаганди, наявність щоденних побутових незручностей, а також безпосередня участь близьких у військових діях кардинально змінює інформаційно-символічний характер спілкування у громадянському суспільстві й актуалізує ситуацію соціального пароксизму. Екзистенція такого стану полягає у спробах подолання людиною розриву між втіленою у громадській думці мрією-символом і реально присутньою ситуацією трагічного буття, яке завжди зумовлює критичне осмислення нею особистих життєвих принципів і дієвих способів їх реалізації з метою продовження свого родового існування на обраній частині Земної кулі.

Постановка проблеми. Ситуація соціального пароксизму вимагає від суспільства активного перетворення діяльнісних підходів і принципів мілітарної культури в умовах сучасних збройних конфліктів. Аналіз новітніх організаційних форм соціальної взаємодії у цивілізаційному просторі залежить від історичних реалій формування культури *militaris*, яка об'єктивно визначається однією з головних складових фізичного виживання певної нації та збереження її територіально-оформлених державних кордонів. Маємо зазначити, що надія на досягнення визнаної кантіанської мети «вічного миру» завдяки таким сучасним гуманітарним пропозиціям як: формування державної безпеки шляхом залякування війною; надання пріоритету спробам досягнення діалогічної єдності соціокультурного простору країн глобалізованого світу; широке застосування методологічних практик концепції сумісних дій або теорії раціонального вибору в процесах конструювання суспільства нових можливостей, – в реаліях збройної боротьби за національну свободу та державний суверенітет не надали жодних дієвих результатів, тому складність зазначеної ситуація підкреслює *безперечно актуальність нашої розвідки.*

Аналіз останніх джерел і публікацій. Вперше поняття «пароксизм», поза сферою медичної термінології, у значенні характеру сучасних соціальних процесів використовує у своїх творах Т. Веблен, а Р. Каюа вважає, що стан війни є пароксизмом в житті сучасного суспільства – це таке тотальне явище, яке збуджує та перетворює структуру соціальної взаємодії між людьми, створюючи різкий контраст з повільною течією мирного часу. Соціальний пароксизм характеризує моменти граничної напруги колективного життя, безпрецедентного скупчення людей та їх сумісних дій [1]. З точки зору *історіографічного аналізу* умови формування соціокультурних процесів у сфері військової діяльності було досліджено у класичних творах Арістотеля, Платона, Г. Гроція та багатьох ін., а також у роботах таких філософів сучасності, як Л. Вітгенштейн, В. Вундт, М. Гайдеггер, Й. Гейзінге, Р. Жерар, Л. Леві-Брюль, К. Леві-Стросс, У. Морган, Ф. Ніцше, Х. Ортега-і-Гассет, В. Пропп, Ж.-П. Сартр, Е. Тейлор, Дж. Фрезер та ін. У свою чергу, військово-змагальний спосіб життєдіяльності в українському козацтві досліджується такими представниками вітчизняної історико-філософської спільноти, як В. Балушок, С. Кириленко, Ф. Савченко, В. Сергійчук, М. Цюрупа, Д. Яворницький, Н. Яковенко та багато ін., а широке коло питань мілітарної ідентичності розглянуто у творах А. Артеменко, К. Батаєвої, В. Зливка, М. Кізіми, С. Лукомської та багатьох ін. Тематику співвідношення цивілізованого і варварського світів у контексті культури *militaris* представлено у розвідках А. Тойнбі, а в працях С. Гантінгтона присутній аналіз загальних цивілізаційних цінностей та способів збереження культурної ідентичності, так як у збройному конфлікті задіяна усі сфери свідомості та емоцій людини. Не можна оминати увагою, ідейний підхід вітчизняного дослідника Б. Носача стосовно раціональних та ірраціональних компонентів стратегії військових дій в контексті соціокультурних колізій постсучасності. Він підкреслює, що «глобалізоване суспільство проходить сьогодні етап свого колективного становлення, ризоматичні переплетення формують його нестабільний стан функціонування, але фактор військового протистояння парадоксально посилюється, приймаючи нові організаційні форми впливу на життя людства. Поняття нових організаційних форм війни визначається нами як комплексні революційні зміни у засобах збройної боротьби, способах організації внутрішньої дисципліни, навчання і виховання особового складу та оновлення стратегії і тактики ведення бойових дій в системі координат глобалізованого суспільства» [9, с. 43].

Принципові підходи соціально-філософського аналізу колективної взаємодії представлені у творах П. Бергера, Т. Лукмана, Дж. Міда, вони відзначають пріоритет суб'єктивної складової в структурі соціальних взаємин, а Р. Жерар, наприклад, вважає, що люди об'єднуються в групи тільки на ґрунті того, коли є хтось, кого вони разом ненавидять. Натомість, у межах теорій функціоналізму та структуралізму Е. Дюркгейма, Р. Мертон та Т. Парсонса перевага надається таким об'єктивним складовим, як соціальна структура, різноманітні системи дієвого впливу тощо, а також виявленню суспільних функцій зазначених елементів соціальної взаємодії. Своєрідний процес пошуку спільних ідей між підходами інтерпретативної соціології, структуралізму та функціоналізму здійснюють П. Бурдьє, Е. Гідденс і П. Штомпка, спираючись на просторово-темпоральні соціальні практики, вони намагаються збалансувати мікро- та макро- рівні осмислення колективної взаємодії. У свою чергу, «розуміюча соціологія» М. Вебера вибудовується на положенні про те, що суспільство породжується нескінченною грою людських взаємодій. Натомість, маємо зауважити, що попри раціональний простір історико-культурного розвитку та гуманістичну філософію людиноцентризму цивілізаційного поступу, як й у варварські періоди історії народів, у сучасний вир мирного життєбудівництва вривається воєнна «правда» щосекундного буття людини та трагічні події знищення звичного укладу існування цілих

народів. Відповідно, **метою даної публікації** є комплексний соціально-філософський аналіз ситуації соціального пароксизму в умовах сучасних збройних конфліктів у цивілізаційному вимірі колективної взаємодії. Завданнями даної розвідки було визначено: 1) з'ясувати розуміння стану соціального пароксизму в умовах збройних конфліктів постсучасності; 2) визначити та сформулювати дієвий механізм і пріоритетні організаційні форми колективної взаємодії в умовах військових викликів глобалізованого суспільства; 3) здійснити аналіз воєнно-гуманітарної спадщини у вітчизняній культурі *militaris* з метою підсилення дієвого міжцивілізаційного діалогу та досягнення мирного консенсусу планетарного рівня.

Методологія дослідження зумовлюється проблематикою поставлених завдань та джерелами отримання необхідної інформації, тому головними підходами нашої розвідки є соціокультурний, цивілізаційний і діяльнісний підходи, а базовими методами визначили системно-логічний, історико-ретроспективний, діалектичний, соціального моделювання й аналітичний.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі термін «пароксизм» відносився до сфери медичної практики та означав пароксизмальні приступи, які пов'язані з невротами та органічним ураженням мозку. На початку ХХ ст. поняття соціального пароксизму з'являється в працях Т. Веблена та Р. Каюа, що пов'язане з кризовими «приступами» в економічному та політичному житті глобалізованого світового господарства. Соціальний пароксизм стає аналогом медичного терміну в моменти масштабної енергетично-напруженої кульмінаційної ситуації у суспільному житті країни, коли вона загострюється до кризового стану перетворення ідеологічних засад і соціально-політичних структур. Зокрема, причиною таких явищ стає ускладнення системи управління зростаючою кількістю об'єктів і суб'єктів господарських відносин, а також збільшення підприємницьких ризиків у непередбачуваному ринковому середовищі. Тимчасом, у принципових підходах до управління рішень в менеджменті непередбачуваних природних ресурсів стан пароксизму виявляється завдяки специфіці формування сучасного соціального капіталу, коли означені господарські цілі кількісних показників вступають у протиріччя з якістю освіти та професійними компетенціями представників ринку праці. Отож варіант такого ресурсного пароксизму віддзеркалює рівень колапсів і дезінтеграції, як на локальних рівнях, так і на рівні світового господарства, зміщуючи при цьому географію центрів світового впливу та посилюючи войовничий характер конкурентної боротьби. Загалом, ситуація соціального пароксизму набуває структурно-функціонального значення та активує потенційний ресурс військової діяльності в системі соціокультурних детермінант цифрової епохи. Розширення дії такого стану стимулює зміну речового або енергетичного статусу об'єктів як інформаційних ресурсів, посилюючи тим самим процес внутрішніх трансформаційних перетворень сучасних світових спільнот. Так французький мислитель В. Декомб у своїй філософії грозових часів, аналізуючи приклад уявлень Стендаля про те, що для сучасної людини класична форма війни вже не повинна існувати, фіксує її палке бажання про відхід у минулі часи кроваві жакіття тотальних війн. Якщо за часів античних війн перемога у збройному конфлікті мала бути єдино-необхідною умовою для існування самого полісу, бо інакше чоловіків вбивали, а жінки та діти ставали рабами, то сучасна людина уже не є постійно прив'язаною до військової діяльності. Він вважає, що Стендаль, як дійсний учень Філософів: «не зміг зрозуміти сенс своїх особистісних мандрів через зайняту Наполеоном Європу. Й подібно до того, як він не зрозумів, чому іспанські селяни взяли за зброю, щоб захистити свої церкви та обскурантистські принципи, йому не вдалося передбачити войовничі та націоналістське обличчя прийдешнього століття» [7, с. 233-234], – тобто знову на авансцені світових подій пріоритетною визнається позиція «сильнішого», а критична теорія,

як така, не залишає місця для розуміння таємних і нормативних засад звичаєвих правил. Власне, головною причиною Першої та Другої світових війн стає зіткнення різноманітних національних світів, а сутність збройних конфліктів визначається ідеєю колективної перемоги демократичних країн над імперськими амбіціями окремих держав.

Особливо зараз закономірно постає питання: чому ж, як на початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію суверенної України у лютому 2022 р., так й дотепер у політичних колах найбільш розвинених країн світу здивовано наголошують на тому положенні, що «за вікном» ХХІ ст.? Спостерігаючи при цьому «у прямому ефірі» жорстке протистояння двох держав з тотальним спустошенням територій і населення за принципом «випаленої землі». Бодай, після третього року повномасштабної війни в Європі дієвий підхід Міжнародних гуманітарних організацій мав би хоча б обмежити агресивну дію такої варварської політики з боку агресора та офіційно визнати рф терористичною державою. Однак, високовартісне задоволення у веденні різноманітних видів «СВО» та доведена раціональним шляхом «спадна корисність» збройних конфліктів для соціально-економічного розвитку будь-якої сучасної країни, абсолютно не виконали функцію раціонального «запобіжника» для агресивної політики диктаторських режимів, керманичам яких байдуже добробут своїх громадян. Декомб продовжує тезу про те, що хвороба демократичної ідеї, що носить ім'я «Світова війна», стає невід'ємною від іншого висновку Прогресивізму – від феномену формування мас та його політична експлуатація ленінською та фашистською технікою політичної організації [7, с. 240]. Результатом революційних змін у ХХ ст. стає оформлення двох ідеологічно протилежних соціально-економічних систем, відносини між якими було сформовано у відомій тезі Г. Кіссінджера про те, що взаємна невразливість означає взаємне залякування військовою агресією та адекватною відповіддю. Така позиція є найбільш прийнятною з точки зору запобігання війни [8, р. 33-34]. Отож результатом такої політики взаємного залякування стає розширене ядерне протистояння найбільш економічно розвинутих країн та нестримне прагнення всіх інших заволодіти смертоносною зброєю, як способом досягнення своїх геополітичних амбіцій.

Перші відомості про зародження правил колективної взаємодії ведення війни в Україні зафіксовано у літописах ІХ ст., але ще у ІV–VI ст. римські та візантійські автори констатують наявність жорсткої мілітарної практики: «проклятого роду слов'ян, які полонять, вбивають, палять, навчені воювати краще, ніж ромеї» [5, с. 244], – у веденні війн з боку скіфських народів. Ба більше, звертається увага на те, що войовничість місцевого населення поєднувалась з вшануванням бойового товариства та появу усталених правил поведінки на війні, наприклад, ганьбою вважалося збереження життя ворогу на полі бою. Натомість, на стадії переходу від варварських звичок до цивілізаційних правил у воєнній сфері діяльності постійно відбувався процес взаємопроникнення різноманітних мілітарних звичаїв, а збройна боротьба довгий час залишалася буденною формою життєдіяльності наших пращурів. Процес формування ментальної структури військового способу життя в Україні відбувався протягом декількох століть та поступово набував свого особливого образу, наприклад, спостерігаються певні аналогії змагально-військових моделей у суспільному житті Спарти і Запорозької Січі, були принципово схожі процедури ініціації або символічного вмирання юнаків – майбутніх воїнів тощо. Тимчасом, унікальність вітчизняних територіально-географічних складових і відкритість соціально-культурного простору сприяли формуванню особливостей національного військового характеру, його основними рисами стають захист свободи, справедливості та рівності всіх членів спільноти. Хоча військово-політична ситуація періоду Руїни в Україні не тільки затвердила на Гетьманщині владу козацького стану, але й постійно підтримувався безперервний характер війн, які

доводилось вести практично більше ніж півстоліття. У цей період виховувався не тільки дух войовничості, спрямований проти ворога, але й підігрівався дух внутрішніх чвар за владу серед козацької старшини: «над козацькими війнами середини XVII ст. донині тяжіють – у чомусь більшою, в чомусь меншою мірою – парадигми української, польської та єврейської «національних історій», сформовані впродовж середини XIX – початку XX ст. як підґрунтя для ідеології модерного націотворення» [6, с. 189], – тобто кожне історіографічне дослідження було окрашено відповідним національним боєм тих військових подій. Кожний дослідник формував своє гуманітарне бачення тих трагічних подій: «для української доля окремої людини на тлі величних визвольних змагань є категорією другорядною; польська модель виопуклює саме ті дії противника (а, отже, і спричинені ними жертви і руйнування), які підкреслюють його «антипольськість», замах на святощі; єврейська модель, коли дозволено так висловитися, «зацікавлена» у якомога більшому числі мучеників зі свого боку. Але в кожному з трьох випадків війна, що розпочалася 1648 р. посідала статус Рубікону, за яким пролягала нова смуга історії – української, польської та єврейської» [6, с. 189], – як бачимо, починають формуватися нові правила історичного діалогу та на основі цього вибудовує подальші міждержавні відносини.

Отже, поступово мілітарна сфера культури стає підґрунтям для історичного процесу формування певних нормативів і правил співіснування цілісної спільноти. Крім того, новостворені імперії завжди були готові до відсічі загарбницьким намірам, але й варварські військові угруповання дуже швидко освоювали технічні досягнення та навчаються військовому мистецтву. Результатом такої тривалої боротьби войовничих стратегій на знищення стає поразка практично у всіх відомих нам військових протистояннях багатьох цивілізаційних культур. Поступова зміна якісних станів у життєдіяльності суспільства забезпечує подальший розвиток держави як соціокультурного утворення, а етнічні особливості різних форм військового мистецтва сприяють збереженню цілісності спільноти. Урешті-решт, починається історичний період активного формування тенденції переходу від колективних форм військової діяльності до творчих процесів державного будівництва, якій у різноманітних формах існує до теперішнього часу. Як один з варіантів зазначених процесів, на думку львівського дослідника М. Кізими, є: «конструювання власної ідентичності, зокрема мілітарної у зв'язку із остаточним розділенням в ментальному та світоглядному дискурсі із росіянами, чия політична та ціннісна база стала повною протилежністю українській, стало процесом, що оцінює дійсність, а також має глибинний історичний дискурс, пошук власних героїв та героїчних моментів, чіткої спадкоємності, будівництва якісного власного соціального та національного міфу (не в негативному значенні), що створить певний пантеон образів, на яких вартує опиратись, особливо в цей екзистенційний та складний час» [2, с. 105]. Власне, необхідною умовою подальшого існування будь-якої держави у глобалізованому світі стає її спроможність ефективного соціально-політичного балансування між руйнівними і константними аспектами військової діяльності, безперечну актуальність мотиваційної дії якої підтвердили останні збройні конфлікти в Україні, Ізраїлі, Сирії тощо. Для зниження войовничої напруги в глобалізованому світі слушною може стати пропозиція змінити «практику військових дій на предметно-конкретному полі бою на «шахову дошку» змагань в інтелекті й стратегічно-технологічних проривах з потенційно прорахованим переможцем, з'являється можливість перетворити світову трагедію знищення життя конкретної людини на масштабну військову віртуальну Гру як форму міжцивілізаційного діалогу» [9, с. 43], – але ж проблема полягає у тому, що раціональні доводи цивілізованих способів вирішення міждержавних конфліктів для диктаторських режимів не мають авторитетного значення та, як довела практика останніх історичних подій, такі пропозиції є безперспективними й в сучасних реаліях цифрового простору.

Висновки. Можемо констатувати, що ситуація соціального пароксизму виконує дві суспільно значимі функції: 1) активує потенційний ресурс військової діяльності в системі соціокультурних детермінант цифрової епохи та стимулює зміну речового або енергетичного статусу об'єктів як інформаційних ресурсів, забезпечуючи тим самим процес внутрішніх трансформаційних перетворень сучасних світових спільнот; 2) вимагає від суспільства активного перетворення діяльнісних підходів і принципів мілітарної культури в умовах сучасних збройних конфліктів з метою досягнення соціокультурного оптимуму. Зазначимо, що аналіз новітніх форм організації соціальної взаємодії у цивілізаційному просторі залежить від історичних реалій формування культури *militaris*, яка об'єктивно була однією з головних складових фізичного виживання певної нації та збереження її територіально-оформлених державних кордонів. Особливо зараз, можемо наявно спостерігати, як різноманітні форми гібридних воєн постсучасності за певних політико-дипломатичних обставин завжди переходять у «гарячу» фазу з'ясування відносин між країнами. По суті, сучасні гібридні форми протистояння є лише підготовчим періодом до тих видів збройних конфліктів, меншого або більшого масштабів, які були сформовані тисячолітньою історією війн, тому воєнно-гуманітарна традиція певного народу віддзеркалює особливості формування культури *militaris* у процесі державотворення. Соціокультурні сфери життєдіяльності людини першими приймають гібридні атаки ворога й, якщо саме на цьому фронті не вдасться добитися переваг, то зупинити спроби збройного захоплення своєї території та втрати державного суверенітету буде набагато складнішим завданням. Як бачимо, процес еволюції воєнно-гуманітарної спадщини пройшов такі всеохоплюючі перетворення, як історичний перехід від суто мілітарних форм діяльності до процесів державотворення; формування сфери діяльнісного виховання, яка включає героїчний епос і патріотичне ставлення молоді до захисту своєї країни; військову науку та відповідну систему навчання. Проаналізувавши процедуру виховання сучасного громадянина світу або «мирної людини», прабатьком якої була людина військова «*Homo militaris*», в умовах глобальної мережі цифрових технологій, можемо констатувати, що сучасний рівень оборонної діяльності вимагає кардинального збільшення фінансових і матеріально-технічних витрат. Крім того, в геометричній прогресії зростають енергетичні затрати у підготовці висококваліфікованого та боєздатного особового складу, тому сучасну війну можна виграти тільки колективними зусиллями, використовуючи новітні суперсучасні технології.

Варто відзначити, що особливо в умовах військової агресії соціальна взаємодія партнерів на основі єдиного визнання критеріїв існуючих цінностей, споріднених символічних систем і принципів нормативно-правового регулювання суспільних відносин стає запорукою колективної оборонної міцності. Зокрема, структура динамічного процесу формування діяльнісного співтовариства в умовах сучасних збройних конфліктів складається з таких основних етапів: 1) актуалізації інтенційно-аксіологічних рушіїв соціальної кооперації; 2) раціонального вимірювання матеріально-технічних та нелетальних ресурсних можливостей спільної оборонної діяльності; 3) реалізації партнерської стратегії єдиної системи дій між окремими особистостями, соціальними групами та спільнотами у формі нормативно-правових актів і міжнародних угод. Отож Українська держава має всі принципові можливості не втратити змісту новітніх організаційних форм колективної взаємодії та альтернативних тенденцій світового розвитку в невизначеному просторі планетарних колізій.

Список використаної літератури

1. Каюн Р. Людина та сакральне. Київ : Ваклер, 2003. 238 с.
2. Кізіма М. Українська мілітарна ідентичність крізь призму скіфо-сарматської спадщини. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2024. Вип. 55. С. 98-109.
3. Савченко Ф. Парубоцькі та дівоцькі громади на Україні. Первісне громадянство та його пережитки на Україні. 1926. Вип. 3. С. 72-94.
4. Традиції фізичної культури в Україні : збірник наукових статей / за заг. Ред. С. Кириленко, В. Старкова, А. Цьося. Київ : ІЗМН, 1997. 248 с.
5. Цюрупа М. Українська воєнно-гуманітарна спадщина у контексті культур Сходу і Заходу. Філософсько-антропологічні студії 2000. Європейський вектор та основні цінності української гуманістики. Істина. Правда. Життя. (до 70-річчя Мирослава Поповича). Київ : СтилоС, 2000. 436 с.
6. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст. Київ : Критика, 2002. 416 с.
7. Descombes V. Philosophie par gros temps [The Barometer of Modern Reason: On the Philosophies of Current Events]. Oxford University Press, 1993.
8. Kissinger H. A. The Necessuty Forchoice. New York : Harper and Bros, 1961. 187 p.
9. Nosach B. Rational and irrational components of the theory of military actions in the context of the socio-cultural components of postmodernity. Sophia Prima: dialogue of eternal recurrence. International Humanitarian Journal. 2022. Vol. 4. №1 (5). P. 34-44.

SOCIAL PAROXYSM OF MODERN ARMED CONFLICTS IN THE CIVILISATIONAL DIMENSION OF COLLECTIVE INTERACTION**Zorina Vykhovanets***National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya,**Department of Foreign Languages**Pirogov Str., 56, 21018, Vinnytsya, Ukraine*

The military restructuring of Ukrainian society in the context of bloody terror and cynical propaganda, the presence of daily domestic inconveniences, as well as the direct participation of loved ones in hostilities, radically changes the information and symbolic nature of communication in civil society and actualises the situation of social paroxysm. The existence of such a state lies in an individual's attempts to bridge the gap between the dream symbol embodied in public opinion and the actual situation of tragic existence, which always leads to a critical reflection on personal life principles and effective ways of implementing them in order to continue one's generic existence in the chosen part of the globe. The article proves that the situation of social paroxysm performs two socially significant functions: 1) it activates the potential resource of military activity in the system of socio-cultural determinants of the digital age and stimulates a change in the material or energetic status of objects as information resources, thus ensuring the process of internal transformations in modern world communities; 2) it requires society to transform the activity approaches and principles of military culture in the context of modern armed conflicts in order to achieve the socio-cultural optimum. It is noted that the most recent forms of organising social interaction in the civilisational space of postmodernity are based on the analysis of the historical significance of military culture, which was objectively one of the main components of the physical survival of a particular nation and the preservation of its territorially defined state borders. Accordingly, the *purpose of this publication* is a comprehensive socio-philosophical analysis of the situation of social paroxysms in the context of modern armed conflicts. The objectives of this study are the following: 1) to clarify the understanding of the state of social paroxysm in the context of armed conflicts of the postmodern era; 2) to identify and elaborate an effective mechanism

and priority organisational forms of collective interaction in the context of military challenges of a globalised society; 3) to analyse the military and humanitarian heritage in the national culture of militarism in order to strengthen an effective intercivilisational dialogue and achieve a peaceful consensus at the global level. The author analyses the process of formation of a modern 'peaceful man' or 'homo humanitatis', whose ancestor was a military man 'homo militaris', in the context of the globalised world. It is stated that the current level of defence activity requires a dramatic increase in financial and logistical costs, as well as enormous energy costs in training highly qualified and combat-ready personnel, so that a modern war can only be won by collective efforts using the latest state-of-the-art technologies. It is established that, especially in the context of military aggression, the social interaction of partners, based on the common recognition of the criteria of existing values, related symbolic systems and principles of regulatory and legal regulation of social relations, becomes a guarantee of collective defence strength. The structure of the dynamic process of forming a community of action in the context of modern armed conflicts is proposed and its main stages are defined as following : 1) actualisation of the intentional and axiological drivers of social cooperation; 2) rational measurement of material and technical, and non-lethal resource capabilities of joint defence activities; 3) implementation of a partnership strategy of a unified system of actions between individuals, social groups and communities in the form of regulations and international agreements. It is noted that Ukrainian state has all the basic possibilities not to lose the content of the latest organisational forms of collective interaction and alternative trends of world development in the uncertain space of planetary conflicts.

Key words: postmodern society, modern armed conflict, social paroxysm, civilisational progress, ideal of peace, military culture, collective interaction, socio-cultural optimum.